

Hdže je naše wobstajne město?

Hesło na lěto 2013

My nimamy tudy žane wobstajne město, ale přichodne pytamy.

Hebr 13,14

Naše žiwjenje runa so pućowanju. Na začatku njemóžemy hišće sami chodźić, staršej so wo nas starataj a zwučujetaj z nami přenje kročeje. W młodych lětach wotkrywa čłowjek swět a zběra sam swoje nazhonjenja. Bórže je za někotrehožkuli doma přewusko. Wón nastaji so na puć do swěta, zo by tam swoje zbože namakał. Druzy zaso wostanu w domiznje, dokelž jich cuzba tak njewabi. Tola kóždy, hač w cuzym abo ródny m kraju, trjeba krute městno, hdžež namaka wotpočink za čěło a dušu. Hdže je naše wobstajne město?

Naše zemske pućowanje so jónu skónči. Potom nastupimy swój posledni zemski puć, hač doma, hač w cuzbje. Jónu namaka čěło swój posledni wotpočink. Je kěrchow naše poslednje wobstajne město?

Swjate pismo wotwěra nam perspektiwu, kotraž saha dale hač zemske pućowanje. Wone praji, zo so naše žiwjenje njeskónči ze smjercu, ale zo je nam Bóh přihotował město, kotrež je wobstajne. Wón je Jezusa Chrysta zbudził z mrtwych, zo by jemu městno w njebjesach dał a zo by nam z tym pokazal puć, kotryž wjedže ze zachodnosće do wěčnosti.

Tole nam wobkrućeja wjacore městna w Swjatym pismje. Japoštoł Pawoł pisaše wo Jerusaleme, „kotryž horka je“, w kotrymž knježi swoboda a kotryž je nam kaž mać, ke kotrež směmy so wrócić (Gal 4,26). Tež na dalších městnach biblije namakamy pokiwy na njebjeske město, w kotrymž budžemy něhdy přebywać. Widžer Jan je widzał njebjeski Jerusalems, kotryž Bóh z njebjes dele sčele: „Widžach swjate město, nowy Jerusalems, wot Boha z njebja přińć, přihotowane kaž wupyšena nje-wjesta za swojeho muža. A slyšach wulki hlós wot tróna, kotryž rěčeše: Hlej, Boža hěta pola čłowjekow!“ (Zjew 21,2-3). Smě-

Katedrala w jendzelskim Wellsu. Z rěču architektury posrědkowaše so poselstwo, zo předstaji Boži dom symbolisce njebjeski Jerusalems. Po přenjatnych planach měještej so weži wysoko do njebja pozběhować, wonej pak so njeještej dotwariťoj. Foto: prywatne

my sej po tutych słowach wěsći być, zo njezachodne město na nas čaka, město, w kotrymž njebudže smjerc, njebudža bolosće a njebudže zlósc.

Je žadosć za wobstajnym městom, za njebjeskim Jerusalemom mjez nami žiwa? Za našich prjedownikow běše njezachodne njebjeske město wažna wěc, kotraž postajowaše cyłe žiwjenje. Cyrkwje běchu tak natwarjene, zo dopominachu na njebjeski Jerusalems. Wosebje w času gotiki so katedrale twarjachu, kotrež dyrbjachu přez rěč kamjenja wutroby wěriwych pozběhnyć do wyšin tamneho swěta. Tež w mnohich kěrlušach wupraji so žadosć za njebjesami, za wumóženjom.

Přińdže pak čas, w kotrymž so žadosć za njebjesami kritizowaše jako opium, kotryž knježaca klasa wuklukowanym wudžěli, zo bychu pokorni na zemi swój bědny wosud znjesli. Karl Marx a druzy chcychu paradiz na zemi natwarić. To pak so nje poradzi, kaž wěmy – nawopak: Socializm skónči jako nje poradženy eksperiment. Tež w našim času mnozy ničo njedžerža wo njebjeskim Jerusaleme. Jim dosahaja pjenjezy a zwonkowne kubła. Tola hesło na lěto 2013 nas na to dopomina, zo so naše zemske pućowanje njeskónči na kěrchowje, ale zo wjedže Bóh teho, kiž so spušća na Chrystusowu hnadu, do wěčneho Božeho města.

Jan Malink

Gloria, Kyrie a Haleluja

Adwentny čas je mjeztym nimo a nowe lěto je so započalo. Bórže swjećimy swjedžen Třoch kralow. Wjele hodownych spěwow smy w zaštych dnjach slyšeli a wězo tež spěwali. W někotrych spěwach jewja so słowa, kotraž tak we wobchadnej řeči zrědka wužiwamy. Wo tych chcu wam džensa powědać.

Z kemšow a spěwow znaješ wobrot „Kyrie eleison!“. Wón pochadža z grjekšćiny a rěka „Knježe, smil so!“. Nowy zakon biblije je spisany w grjekšćinje.

„Gloria“ je łacónske słowo a rěka „česc“. Hdyž spěwa so „Gloria in excelsis Deo!“, woznamjenja to „Česc budž Bohu we wysokosci!“.

„Haleluja“ a „Hoziana“ stej słowje hebrejskeho pochada. Stary zakon biblije je w hebrejšćinje spisany. „Haleluja“ rěka „Chwalće Boha!“.

„Hoziana“ abo tež „Hozana“ přeloži so z „Pomhaj tola!“. Z tym wupraji so dowěra wulkemu a mócnemu knjezej, zo zamóže wón woprawdže pomhać. Hdyž zajěcha Jezus krótko do swojeje smjerće a swojeho zrowastanjenja na wóslacym

žrěbjeću do Jerusalema, su ludžo jemu přiwołali: „Hoziana! Chwaleny budž, kiž přińdže w mjenje Knjeza!“ – štož je na přikład citat z psalma 118 –, tu přińdže kral, kiž móže nam pomhać!

Kak derje so tute słowa do hodowneho časa a ke kemšam hodža! Jezus je přišoł na swět jako džěcatko a zdobom jako wulki wšehomócnny knjez wšeho swěta, kiž je wón był wot wšeho spočatka. Wón je smilny, byrnjež njeby dyrbjał, a wón móže nam pomhać. Za to njech je jemu česc hač do wěčnosti – Gloria in excelsis Deo!

Beata Richterowa

Zhromadnje spěwatej Serbowce „Credo in unum Deum“ – „Wěrju do jedneho Boha“. Wobraz zhotowiła je Hanka Krawcec.

Repro: archiw PB

**Žohnowane
a strowe nowe lěto
2013
přeje wšitkim
čitarjam,
dopisowarjam
a dobroćelam**

redaktorka Pomhaj Bóh

Mačična akademija

Štwórtk, 31. januara 2013, w 19.30 hodž. přednosuje dr. Annett Bržanec, wědomstnica w Serbskim instituće w Budyšinje, w Budyskim hosćencu „Wjelbik“, Žitna 7, na temu „Wižone – slyšane – myslone“. Wo dženíkach Bogumiła Šwjele wot lěta 1902 do lěta 1945“. Přednošk je w serbskej řeči, zastup je darmotny. Wšitkich zajimcow wutrobnje přepróšuje

stawizniska sekcija Mačicy Serbskeje

Wosebite zarjadowanja 2013

19.01. sobota

09.30 sobustawska zhromadźizna Serbskeho wosadneho zwjazka w Budyšinje

11.02. póněžela

14.00 kubłanske popołdnje w Budyšinje na Michalskej farje

27.04. sobota

14.00 džěłarnička serbskich Bjesadow w Bukecach

09.06. 2. njedžela po Swjatej Trojicy

09.30 Serbski domizniski swjedžen w Wojerecach

22./23.06. 4. njedžela po Swjatej Trojicy

Serbski ewangelski cyrkwinski džer w Delnim Wuježdze

31.08. sobota

swójbne pućowanje a w 17.00 dwo-rowy swjedžen we Wuježku

18.–20.10. pjatk do njedže

serbski ewangelski kónc tydzenja w Chołmje pola Niskeje

31.10. reformaciski swjedžen

14.00 hłowna zhromadźizna Serbskeho ewangelskeho towarstwa

08.12. 2. njedžela w adwencie

14.00 kemše a adwentnička w Budyšinje

21.12. sobota

17.00 adwentny koncert Serbskeho gymnazija w Michalskej cyrkwi w Budyšinje

Na prózdninske zetkanje do Čěskeje

Postrowy Strádalec mandželskeju serbskim přecelam

Lubi bratřa a lube sotry we Łužicy! Runje smój dóstał wot was dalše čisto Pomhaj Bóh. Wutrobnje so džakujemoj. W nim smój čitał w smjerći bratra Taranka. Z džakownosću na njeho a na cyłtu swójbu spominamoj. Prošu postrowce swójbu a wuprajće jej tež wěstosć, zo Bóh naš Knjez je a wostanje z nami wšitkimi a zo nič, ani smjerć, njemóže nas wutorhnyć z Božej lubosće (Rom 8,38–39).

Připožimoj tež wozjewjenje wo smjerći našeho bratra – Václava Ptáčka, kotryž je z nami wěsty čas prawidlownje jězdził na cyrkwinske dny do Łužicy. Wón měješe tež wjele přecelow mjez wami a husto na zetkanja spominaše. Je so nad tym wjeselił, so je bratrow a sotry we Łužicy wosobinsce zeznał.

Posrědkujemoj tež postrowy wot slepeje Jany Klikarec, kotraž je jara rady z nami do Łužicy jězdžila. Wona je nadal přistajena jako telefonistka we wjetšim přede-wzaćelstwje. Dotal je ju jeje nan na džěto wozyl; woni bydla chětro samotni. Nan pak je zemřel a sama njeby do firmy jězdzić móhla. Tak jězdži po nju nětko awto z firmy. Wona bydli nadal hromadže z maćerju. Mój wostanjenj z nimaj w zwisku.

W tutym lěće běchmoj sej dorěčał z bratrom fararjom Jakubom Dvořákom (wón wuči na našej Ewangelskej akademiji w Náchodze), zo wón na lětuši cyrkwin-

ski džer do Łužicy pojedže. Njewočakowano pak je něšto napřeki přišlo, tak zo njemóžeše so wobdžělić. Spytamoj to klětu znowa. Za mnje dlěše pućowanje (wosebje nohow dla) hižo móžne njeje. Nadžijamoj pak so, zo so zastupowanje klětu poradži a tak wostanjenj z wami wšemi tež dale we wosobinskim zwisku.

Chcemoj wšak tež někoho z was – snadž tež swójbu – přepróšyć do našeho wšocyrkwinskeho centruma w gmejnje Běleč pola Třeběchovic. (Mój smój tam kóžde lěto.) Tute prózdninske zetkanje traje cyły tydžer. Je tam wjac hač sto ludźi wšelakeje staroby, tež džěci a młodostni. Kóžda skupina ma swój program, jenož rańše nutnosće su zhromadne. Zakładny program je křescanski, ale su tež wšelake přednoški a rozmołwy wo aktualnych temach. Swójby maja móžnosć, zhromadnje bydlić. Lěhwo leži w lěsu, blisko rěki Orlice. Móžne su tež wuchodžowanja a zhromadny wulět. Młodostni a džěci wjele spěwaja a přihotuja so přeco tež na kónčne zarjadowanje. Zetkanje wotměje so kónc julija, spočatk awgusta (27.7.–3.8.2013). Jeli je zajim, pósćelamoj program a přizjewjenje. Wutrobnje přepróšujemoj!

Z bratrowskim postrowom na was wšitkich. Wjeselimoj so na zetkanje.

Wašej **Jarmila a Jaromír Strádalec**
Očelice, CZ, 18. nowembra 2012

Adwentnička z překwapjenkami

Loni na druhej adwentnej njedźeli podachu so ewangelscy serbscy kemšerjo hakle popoždnu do Michalskeje cyrkwy w Budyšinje. Tu wočakowaše jich premjerna překwapjenka: Prěni raz wobrubu Božu službu serbski młody organist, šuler 8. lětnika Serbskeho gymnazija, Johannes Kral z Dobranec. Dzewjeć lět hraje hižo na klawěrje a třeće lěto na kralownje instrumentow, na piščelach. Wšitcy so dźiwachu, kak wustojnje instrument hižo wobkneži, hdyž zahra mjez druhim preludium D-dur wot Buxtehude. Na adwentničke, kotraž so kemšam přizamkny, mózachu wšitcy Johanne-

Stražnik (Katka Krygarjec) a jandžel (Sophia Bejmacek) na Betlehemskej měšćanskej muri

sa tež při klawěrje dožiwić z hodownym spěwom Schumanna a sonatinu Clementija.

Hižo z rjanej tradiciju je adwentnička na Michalskej farje. Slódke slódne tykancy a wosuški běchu pilne hospozy napjekli a za kofejpiće rjenje spřihotowali. To so wšěm přichadźacym z měšćanskeje a druhich wosadow spodobaše. Džak słuša tu wosebje Ederec, Šoćić a Wirtheč swójbje. Superintendent Malink pokaza na wažne wjerški ewangelskich Serbow lěta 2013 a zakantori serbske adwentne kěrlušy, kaž na př. „Bližił je so hodowny čas“.

Wjeršk adwentnički bě hodowna hra serbskeje ewangelskeje dźěćiny a młodžiny. Tónraz zahrachu skeč „Při wrotach Betlehema“, w kotrymž so hodowna stawizna z perspektiwy stražnika měšćanskich wrotow powěda. Katka Krygarjec předstaji we hłownej roli suwerenje stražnika, kotryž stajnje swari a mórkota. Žona stražnika (Tereza Krygarjec) spyta jeho změrować. Jenož ludžom, kotřiž móža cło zapłaćić, da wón do města zastupić. Holca (Sigrid Ederec), po puću k měšćanskim wikam, zo by tam woľnu předawała, trěbne tři koporowe pjenježki ma. Tola samodruhu Marju (Anna-Lisa Ederec) a Jozefa (Johannes Kral) stražnik do města njepušći, dokelž staj přechudaj a plaćić njemóžetaj. Dyrbitaj tuž w hródzi před wrotami Betlehema přenocować. W dalšim wobrazu přińdžetaj pastyrjej (Stani Krygar a Jan Šořta), kotrajž powědataj stražnikkej rozbuźenaj wo jandželach a wo narodźe Wu-móžnika. Na to zjewi so jandžel (Sophia Bejmacek), kiž sćele stražnika do hródze,

Pastyrjej (Stani Krygar a Jan Šořta) a Jozef (Johannes Kral) po hrě

Foće: M. Wirth

zo by so wo podawku sam přeswědčil. Stražnik přežiwi najdźiwnišu nóc swjeho žiwjenja: Wón wuhlada Božeho Syna a jandžela. Hodowna hra skónči so z nadźijepotnej sadu „Pokoj ludžom na zemi“.

Wšitkim přihladowarjam je so rečny a hrajski wukon młodych dźiwadźelnikow jara lubił. Tež kostimy a rekwizity běchu perfektny. Wosebity aplaws stej sej tuž Janina Krygarjowa a Tereza Bejmakowa zaslužitoj, kotrejž za kulisami wšě dramaturgiske a režijne nitki w rukach měještej. Po rjanym programje a přijomnej bjesadze podachu so wšitcy spokojni do zymskeho adwentneho wječora.

Měrana Cušcyňa

Adwentny koncert w Michalskej cyrkwi

Chór Serbskeho gymnazija wuhotowaše hižo 19. raz adwentny koncert w Budyskej Michalskej cyrkwi.

Foto: M. Bulank

Znowa poskići kulturna brigada Serbskeho gymnazija Budyšin připosłucharjam adwentneho koncerta sobotu do třećeho adwenta w Budyskej Michalskej cyrkwi rjane dožiwenje. Kaž knjez superintendent Jan Malink při witanju wozjewi, bě to mjeztym 19. adwentny koncert, kotryž gymnazialny chór w Michalskej cyrkwi wuhotowaše. Starši, wučerjo a přećeljo běchu w bohatej ličbje přichwatali, tak zo běše cyrkej poľnje wobsadźena. Na programje stejachu přewažnje twórby serbskich komponistow, mjez nimi dwě z pjera młodeho serbskeho organista a komponista Feliksa Brojera. Spěwy přednjesechu wotměnjejo chór, młodži solisća kaž tež altistka Tanja Donatec z přewodom Giny Hentsch.

W krótkej meditaciji rozjimaše superintendent Malink słowa ze scěnja po Lukašu „Marja pak zachowa wšitke słowa a rozpominaše je w swojej wutrobje.“ Bože słowo słyšeć, zachować a rozpominać

we wutrobje – na to njeměli ludžo jenož w hodownym času dźiwać.

Wjeršk koncerta běše moteta „Pater noster“ Praskeho komponista Jacobusa Gallusa za wosomhlósny chór. Doľha napjata čišina na kóncu twórby wobkrući, zo běchu připosłucharjo hłuboko hnući.

Z mócnje zhromadnje zaspěwanym kěrlušom „Hlejće, Knjez wjeršny přińdže“ so koncert skónči. 60 młodych spěwarjow, mjez nimi štyrjo ewangelscy, zamó so do wutrobow připosłucharjow zdobyć. Z doľhim přikleskom na kóncu koncerta so publikum Serbskeje kulturnej brigadže a solistam džakowaše. Wosebje sylny přiklesk słušeše tachantskemu kantorej Friedemannej Böhme. Jako wuměłski nawoda wón hižo wjele lět chór k rjanym wjerškam wodźi. Posměwk na wobličach młodych spěwarkow a spěwarjow wo tym swědči, zo maja tež woni swoje wjesele na zhromadnym a dokonjanym spěwanju.

Měrcin Wirth

W bibliji so z Božim słowom zetkać

Přednošk biskopa Jochena Bohla 17. nowembra 2012 na krajnej synodze w Drježdźanach

Biskop Jochen Bohl přednošowaše na nazymskim zeńdženju krajneje synody. Foto: M. Oelke

W zańdženym léce zaběraše našu krajnu cyrkej wosebje prašenje za wobchadom z homoseksualitu. Wótre rozestajenja su jednotu cyrkwy počezili. Někotři mjenjaču, zo dyrba cyrkej wopušćić, dokelž je wona pječa časoweho ducha dla zwisk z bibliju zhubila. To bě bolostne kaž něštožkuli druhe, štož je so prajiło abo pisało. Ženje hišće njeje telko sotrow a bratrow biskopej prajiło, zo so za njeho modli – za to je wón jara džakowny. Ale tež ženje hišće njeje tajku masiwnu kritiku žnjał.

Jednota a wěrnosć

Jara intensiwnje je so w krajnocyrkwin-skim zarjedze, w cyrkwiniskim wjednistwje a w synodze řečalo a za prawym pućom pytało w prašenju: Kak móžemy jednoće słužić a zdobom zwiskej k wěrnosći w Chrystusu wotpowědować?

Na kublanskim dnju superintendentow w Mišnje džěše tež wo prašenje, hač bě docyła prawje, zo je so krajna cyrkej z tutej temu zaběrała, hač njeby lěpje było konfliktej so wuwinyć. Ně, praješe so tam, wšako su mjenjača w krajnej cyrkwi jara wšelakore a wotmołwa na prašenje za zhromadnym žiwjenjom w farskim domje je trěbna. Jako troštne widži biskop, zo hodži so druhdy jenož něšto přez konflikt wujasnić a zo je cyrkej prawe městno za chutne pytanje praweho dopóznaća wěrnosće. Wažne je, zo roscemy we wěrje.

Biskop dopomni na diskusiju wo ordinačiji žonow w šěsćdzesatych lětach. Tež tehdom dyrbbeše so konkretna wěc rozsudzjeć. Japoštoł Pawoł je jasnje pisał, zo maja žony we wosadze mjelčeć, ale krajna cyrkej je na bibliju stuchała, wosebje na słowa wo stworjenju swěta, a z teho přeswědčenje zdobyła, zo su mužojo a žony po Božej woli stworjeni a tehodla tež runoprawnje k připowědanju ewangelija powołani.

Bibliju čitać

We wšěch časach je čitanje biblije k dopóznaćam wjedło, kotraž zmóžnihu hlubši wid na bohatstwo wěrnosće w Chrystusu. Na tute wašnje je Luther zasypane biblijske poselstwo zaso wotkrył. Reformacija bě w přemim rjedze duchowny podawk, wobwliwowany pak wot tehdyšeho časoweho ducha. Mysle Jana Husa njeběchu zabyte. Džakownje spominaše biskop na zahajenje Druheho Vatikanskeho koncila před 50 lětami, kotryž nawjaza po dohlim pytanju na reformatoriske impulsy a kotryž sta so ze žohnowanjom za ronsko-katolsku cyrkej a za ekumenu. W centralnych dokumentach koncila je zaso jasny počah k Swjatemu pismu spóznać. Piusowe bratrowstwo je koncil jako časowy duch šěsćdzesatych lět wothódnoćil. Po słowach Bonhoeffera pak ma nam Swjaty Duch być prawy časowy duch.

Luther pytaše wotmołwu na prašenje, kak namaka čłowjek smilneho Boha. W bibliji so Bóh zjewi a tehodla bě Luther wažne, zo móže kóždy křesćan bibliju čitać a tak přez Boži duch puć k dopóznaću wěrnosće namakać. Biblija móže čłowjeka změnić, jeho wuswobodźić a jemu nowe mocy za skutkowanje w swěće dać. Hdyž w njej čitamy, njeńdže wo to, zo pytamy wopodstatnjenje svojich myslow, ale wjele bóle wo to, zo na to džiwamy, što Bóh nam prajić chce. Wón steji w srjedziznje teho, štož su čłowjekojo z Bohom nazonili a napisali. Dokelž je Bóh přez nich dał swoju wolu připowědać, stejimy před nadawkom, w słowach čłowjekow Bože słowo wuslyšeć a přiwać. Za Luthera bě Chrystus srjedzišćo biblije; wón je wšitko pod měritkom čitał, što „Chrystusa čěri“. Tak znaje biblija zakoa a ewangelij a wšitko je w njej wusměrjene na Chrystusa.

Biskopej Bohlej je kaž džiw, zo so biblija

ženje njewučerpa. Žadyn čłowjek njemóže cytu Božu wěrnosć zapřimnyć, ale kóždy móže rosc we wěrje a w dopóznaću, hdyž čita bibliju. Potom stanje so wona z domiznu a móžemy so jako hrěšnicy Božej smilnosći dowěrjeć. Swjate pismo pokazuje pak tež na to, zo steji Boži duch čłowjekej napřečo a zo žada sebi respekt wot čłowjeka. Namakamy w bibliji tež cuze, potajne džěle. Čłowjeski duch wšak chce rady nad něčim stać a chce to, štož njerozumi, přez wothódnoćenje, logiku a časowy duch relatiwizować. Nawopak móže so bibliji swjatosć brać, hdyž stajimy ju kaž pomnik na kamjeń. Tehodla je wažne, zo damy so wot Božeho słowa kritisce naprašować a tež korigować. Bjermly so na kedźbu, hdyž smy mjenjača, zo smy hižo wšitko zapřimnyli. Bože słowo njeje to samsne kaž pismik biblije.

Tři kroki

W bibliji namakamy jasnu orientaciju za žiwjenski puć. Njenamakamy pak na wšitke prašenja direktnu wotmołwu. Při pytanju namjetuje biskop tři kroki.

W přemim dyrbymy so tak derje, kaž to zamóžemy, prócować, biblijske wuprajenja w časowym a towaršnostnym zwisku zrozumić a zakladne etiske přeswědčenja wudžělać.

W dalšim kroku mamy w swójskim přemyslowanju něćišje poměry a jich možnosće a mjezy w dobrym kaž w hubjenym, dopóznaća wědomosće a tež towaršnostny a zakonski wobłuk hódnoćić. Dyrbymy wobkedźbować, zo je so wěda džensa jara rozmnožiła porno časej napisanja biblijskich tekstow.

W třemim kroku dže wo wutworjenje a wotwažowanje etiskich wusudow před Bohom a čłowjekami. Dže wo prašenja: Što móžemy a što mamy zamołwić? Kak móžemy dobremu słužić a złemu wobarać? Kak móžemy Bože žadanja wujasnić, ewangelij připowědać a kaznju lubosće spjelnić? W tajkim duchu móžemy bibliju džensnišim wužadanjam napřečo stajić a so nadžijjeć, zo dóstanjemy wuprajenja k Božej woli w konkretnych prašenjach. To samsne je mjenjača z prašenjom: Što by Jezus k temu prajił?

Ponižnje wobchadžeć

K prašenju homoseksuality njeje so Jezus wuprajił. Hdyž pytamy za wotmołwu, njebudžemy tu „jeničku prawu“ namakać. Hdyž pytnjemy, zo njeprindžemy na samsne wukładowanje, dyrbjeli znajmjeńša w ponižnosći mjez sobu wobchadžeć. To je w každym padze Jezusowa wola. Wona njech nas wodži w přichodnych rozmołwach wosebje w napjatych situacijach.

Handrij Wirth

150lětny jubilej Towarstwa Cyrila a Metoda

Ze swjedźenskeje Božej mšu w Pětrskej cyrkwi w Budyšinje, na kotrež wobdźělišaj so nimo rjada serbskich katolskich duchownych tež emeritowany biskop Joachim Reinelt z Drježdźan a generalny wikar dr. Alfred Hoffmann ze Zhorjelca, a z přijěcom w Serbskim muzeju woswjeći towarstwo

katolskich Serbow Ioni 13. decembra 150lětny jubilej swojeho wobstaća a wudawanja Katolskeho Posoła. Z ewangelskeje strony postrowišaj zhromadženych Serbski superintendent Jan Malink a předsyda SET Měrčin Wirth. Jeju postrowaj tule dokumentujemy.

1847 dozałoži so w Budyšinje Maćica Serbska. Jako wodźace serbske towarstwo staraše so z časa založenja wo serbsku literaturu, rěčespyt, stawizny a ludowe kubłanje. Wona založi serbsku centralnu biblioteku, serbski archiw a serbski muzej. Widžomny centrum běše Serbski dom na Lawskich hrjebjach. A tola njemóžeše Maćica jeničke serbske towarstwo wostać. Z wuwicom serbskeho žiwjenja běchu dalše towarstwa trěbne, wosebje we wobłuku wosadow jako burske, spěwanske abo nabožne towarstwa.

Wosebitosć Hornjeje Łužicy porno Delnjej je, zo je tu serbstwo dźělene do dweju konfesijow, do katolskeje a ewangelskeje. To počezowaše wudawanje nabožneho pismowstwa přez Maćicu Serbsku, dokelž měješe wo wudajomnych knihach rozsudźić předsydstwo, kotrež běše ekumenisce zestajene. Tehodla založi Jaroměr Hendrich Imiš 16. měrca 1862 na Hodźijskej farje z dalšimi fararjemi a wosadnymi Serbske lutherske knihowne towarstwo, kotrež jara wuspěšnje knihi za ewangelskich Serbow wudawaše. We wustawkach rěkaše, zo chce towarstwo „dobre nabožne knihi, stare a nowe, na zakładze ewangelsko-lutherskeje cyrkwy wudać“. Njeje připad, zo založi Michał Hórnik z dalšimi duchownymi a wosadnymi dźewjeć mjesacow pozdžišo, 13. decembra 1862, w Budyšinje Towarstwo swj. Cyrila a Metoda, kotrež chcyše „přez wudaće dobrych knihow a jednoho časopisa na zakładze katolskeje wěry za powučenje katolskich Serbow“

skutkować. Napadnu wulke wobsahowe podobnosće, tola tež wěste rozdžěle. Towarstwo Cyrila a Metoda njeměješe jenož wudawanje dobrych knihow na swojim programje, ale tež wudawanje časopisa, hišće džensa wobstajejoho Katolskeho Posoła. Časopis běše tehodla trěbny, dokelž běchu Serbske Nowiny po čitarstwje, wobsahu a rěči bóle na ewangelskich Serbow wusměřjene. Jako ewangelski nabožny časopis wobsteješe wot lěta 1854 Misioniski Posoł. Tuž bě založenje Katolskeho Posoła logiski scěwk z narodneje situacije. Dale je mjeno towarstwa wuznamne. 1863 swjećeše so tysacletny jubilej přichada swj. Cyrila a Metoda na Morawu. Michał Hórnik zarjadoła sebje a nowozaložene towarstwo wědomje do tuteje tradiciskeje linije. W Němcach zložichu so tehdy na příklad na tradiciju Bonifacija, japoštoła Němcow, kaž to pokazuje mjeno Bonifacijoweho towarstwa, kotrež skutkowaše wot 1849 w katolskej diasporje. Za Towarstwo Cyrila a Metoda běše słowjanske mjeno trajny program.

Serbske žiwjenje so dale wuwi. 50 lět po založenju Serbskeho lutherskeho knihowneho towarstwa a Towarstwa Cyrila a Metoda wutworichu naši wótčincojo w oktobrze 1912 Domowinu jako třěšny zwjazk serbskich towarstwow. Wona přewza w léce 1933 funkciju jako wodźace serbske towarstwo. W léce 1991 přistupišaj Maćica a Towarstwo Cyrila a Metoda z dalšimi serbskimi nadregionalnymi towarstwami kaž ze Serbskim šulskim towar-

stwom a ze Zwjazkom serbskich wumělcow Domowinje. Tole so sta w nadźiji, zo přetwori so Domowina zaso na to, štož je přenjetnje byla, na zwjazk serbskich towarstwow. Tute nadžije so njeju w zańdženych 20 lětach cyle spjelnili. Rozsudniše wšak je džěto w ludže a za lud. Džensa je Towarstwo Cyrila a Metoda druhe najstarše serbske towarstwo. Wone wudawa kaž hižo při swojim založenju Katolski Posoł jako tydzenik. Hižo z tym, ale tež přez dalše skutki a aktiwity je towarstwo w zańdženych 150 lětach swoju žiwjensku móc a skutkownosć wopokazało a sej šěroke připóznaće zdožyło. Wone njech dale skutkuje po słowach fararja Jana Kiliana: „Serbja, zachowajće swěru swojich wótcow rěč a wěru!“

Jan Malink, Serbski superintendent a předsyda Maćicy Serbskeje

Towarstwo Cyrila a Metoda zhladuje na 150lětnu tradiciju. To swědči wo swědomitych, spuščomnych a angažowanych člonach, kotřiž wobstajnje za zaměry towarstwa džětaču a hišće džětaču.

Zaměry Towarstwa Cyrila a Metoda a Serbskeho ewangelskeho towarstwa su wot wěcy sem podobne, mjenujcy podpěrowanje nabožneho a cyrkwinskeho džěta mjez Serbami. Wězo skutkuje kóžde towarstwo we wobłuku swojeje cyrkwy a swojich nabožnych a narodnych wosebitosćow.

Serbske ewangelske towarstwo je so 1994 založilo, nawjazuju z tym na tradiciju Serbskeho lutherskeho knihowneho towarstwa, založeného 1862 wot fararja Imiša-Hodźijskeho. Jedne z přěnich wjetšich předewzacow našeho towarstwa běše wudaće Serbskeho lekcionara w léce 1997. Při tym dostachmy tehdom podpěru Towarstwa Cyrila a Metoda. Redakcija Katolskeho Posoła měješe nowy moderny kopěrowak, lépsi, hač mějachmy jón w Serbskim instituće. Redaktor Rafael Ledźbor běše hnydom zwólniwy nam při rozmnoženju našeho manuskripta pomhać. A zo bych tež příklad z mlódsheje zašlosće přinjesl: Na našim lětušim Serbskim ewangelskim cyrkwinskim dnju w Husce bě předsyda TCM Jurij Špitank cyły džen mjez nami. Tajke znamjenja zhromadnosće we wěryje a narodnosći nam wšitkim tyja.

Přeju člonam a předsydstwu Towarstwa Cyrila a Metoda dale dobre ideje, wjele spuščomnych a angažowanych člonow a Bože žohnowanje za wšitke dalše předewzaća, zo bych rjane plody njesli.

Měrčin Wirth, předsyda SET

Na swjatočnosći w Budyskim Serbskim muzeju, wotlěwa: předsyda TCM Jurij Špitank, předsyda Domowiny Dawid Statnik, generalny wikar dr. Alfred Hoffmann, emeritowany biskop Joachim Reinelt a tachtski farar Wito Šćapan

Foto: M. Bulank

Václav Ptáček †

28. oktobra 2012 zemřel po dlěšej chorosći knjez Václav Ptáček, mnohim ewangelskim Serbam znaty jako přecel Serbow z Českeje. Narodził bě so wón 9. julija 1936

w Tisu w sewjernih Čechach. Ze swojej swojbu přislušeše českosratskej cyrkwi. Před lětami je husto knjeza fararja Jaromíra Strádala na serbske cyrkwinke dny do Łužicy přewodzał a so tak sam z přecelom Serbow stał. Přitomny běše tež na cyrkwiniskim dnju lěta 1994 w Njeswačidle, hdžež do tam založeneho Serbskeho ewangelskeho towarstwa zastupi. Rady přeprošowaše Serbow do swojeho domu we wjesce Bukowice blisko Broumova a wjeseleše so nad kóždym wopytom. W jeho ródny domje – je to wosadny dom českosratskej cyrkwy w Tisu – wotměwaše so w 1990tych lětach wospjet nabožny tyždeň serbskich džěci pod nawodom fararja Jana Malinka. Na wulětach we wobłuku tutych dnjow so tež Václav Ptáček hromadže ze swojej wnučku Marušku rady wobdželeše.

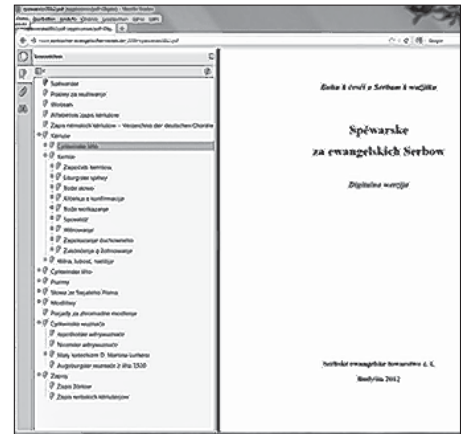
Loni 2. nowembra rozžohnowaše so wosada ze zemřetym w ewangelskej cyrkwi w Hronovje. Wo njeho žaruja mandželska Vlasta, džowka Jitka, přichodny syn Pavel a wnučka Maruška. **Měrcin Wirth**

Mamy digitalne spěwarske

W lěće 2010 wuńdžechu nowe serbske ewangelske Spěwarske. Wone su so derje přiwrzali a słuža na mnohich městnach natarjenju wosady. Tu a tam wobsteji wšak tež potřeba za digitalnej abo elektroniskej wersiji spěwarskich. Na příklad dyrbja so za wšelake přiležnosće zhotowić łopjena ze serbskimi kěrlušemi a modlitwami. Dotal dyrbjachu so kěrluše z ruku wotpisać, tola z pomocu elektroniskeje wersije móžeja so teksty spěšnje kopěrować. Druhdy pytaja so kěrluše z wěstymy wobsahami. W digitalnej wersiji móža so spěwarske z pomocu kompjutera přehladać. Podam za to příklad. Z pomocu pytanseje funkcije da so zwěsćić, zo namaka so w spěwarskich 107 městnow ze słowom „jandžel“.

Wulku prócu zhotowjenja digitalnych spěwarskich je na so wzał Měrcin Wirth, kotryž je manuskript spěwarskich za wozjewjenje w interneće připrawił. Digitalne spěwarske su za kóždeho přistupne na stronje Serbskeho ewangelskeho towarstwa pod rubriku „Wissenswertes“. Wužiwarjej poskićatej so formataj PDF a Word. Z prawym kliknjenjom móža so pod „Schaltfläche des Navigationsfensters einblenden“ nastajić wšelake pomocne srědky, kaž wobsah abo funkcija „pytanje“. Młódsi ludžo, kiž su na wužiwanje interneta a tekstowych programow zwučeni, njezměja z tym problemy.

Digitalne spěwarske njejsu přenja in-

Digitalne serbske spěwarske na wobrazowce kompjutera Foće: JM, TM

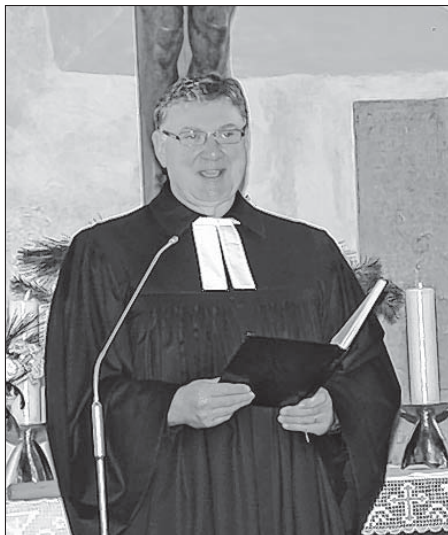
ternetna edicija Serbskeho ewangelskeho towarstwa. Hižo někotre lěta steji na stronje towarstwa digitalny lekcionar. Wšitke bibliske teksty, kotrež so w běhu lět na kemšach wužiwa, so tam po cyrkwiniskim lěće rjadowane namakaja.

Digitalne spěwarske njenarunaja knižne wudaće. Hižo z teje přičiny nic, dokelž nimaja wone jako ryzy tekstowe wudaće žane noty. Wjele bóle pak tehodla nic, dokelž je kniha dostojniša a so lěpje hodzi za swjećenje kemšow. Tola digitalne spěwarske skića přidatne móžnosće, zo byštej so serbski kěrluš a serbska modlitwa wužiwalaj – „Bohu k česći a Serbam k wužitku“.

jm

Rozžohnowanje z fararjom Huthom a wužohnowanje džěćetka

W Slepom rozžohnowaše so na kemšach na 1. adwentnej njedźeli, 2. decembra, farar Stefan Huth wot tamnišeje wosady. Superintendent dr. Thomas Koppehl z Niskeje džakowaše so jemu za wšitku prócu,

Slepjanski farar Stefan Huth so na kemšach 1. adwenta wot swojeje wosady rozžohnowaše. Foće: A. Kirschke

kotruž bě w zaštych džewjeć lětach na Slepjansku wosadu, w kotrejž bě wot septembra 2003 skutkował, naložil. Posledni wulki wjeršk bě wobnowjenje cyrkwy w lěće 2012. Serbski superintendent Jan Malink z Budyšina wupraji jemu džak za wšelake zhromadne džěło w serbskich naležnosćach, kaž při přewjedženju Serbskeho ewangelskeho cyrkwinkeho dnja 2011 w Slepom. Hudžbnje wobrubili su Božu službu wosadny chór, konfirmandža a Slepjanske kantorki.

53lětny farar Stefan Huth, kotryž je wozženjeny a nan dweju džěsći, přewza nowe farske zastojnstwo w Nennhausenje blisko Rathenowa w Braniborskej. Tamniša wosadna rada bě jeho jednohósnje wuzwoliła. Hižo patoržicu swjećeše wón Božu nóc w nowej wosadze, oficialne zapokazanje je na swjedženju Třoch kralow, 6. januara.

Na kemšach 1. adwenta w Slepom wužohnowaše so tež džěćetko, kotrež we wsej hodowne žohnowanje do domow njese. Hromadže z přewodžerkomaj přińdže wone tež na serbske wosadne popołdne, kotrež so po dopołdnišich wužohnowan-

Serbski superintendent Malink a Niščanski superintendent dr. Koppehl wužohnowaštaj džěćetko a jeho přewodžerku.

Chorhoj młodźiny z Rachlowa, Delan a Wysokeje

Bukečanska cyrkej pyši so na swjedženskich dnjach tež z młodžinskimi chorhojemi jednotliwych wsow wosady. Tute chorhoje běchu něhdy při regionalnych swjedženjach kaž tež při pohrjebach a cyrkwin-skich swjatych dnjach znamjo wjesneje zhrmadnosće a zwjazanosće we wěrje.

Po rozprawje w Tydženskich Nowinach zhotowichu so tajke młodžinske chorhoje přeni raz skladnostnje znowaposwjećena nutřkownje wobnowjeneho Bukečanskeho Božeho domu w léce 1856. Wjele lět so wone wužiwach a so počasu z nowymi narunachu. Tak bu w léce 1930 młodžinska nowa chorhoj za wsy Rachlow, Delany a Wysoku zhotowjena. Došlo wšak tuta swoju službu wukonjeć njemóžeše, dokelž so jeje serbski napis bórže hižo nječerpješe. Hinak hač druge młodžinske chorhoje, kotřež so w Bukečanskej cyrkwi chowachu, skladowaše so Rachlowska chorhoj na łubi

Młodžinska chorhoj z léta 1930 ma na jednym boku němski, na tamnym serbski napis.

tamnišeje wjesneje šule. Tutón schow bě tak dobry, zo so počasu na chorhoj pozaby. Při wurumowanju šule so nchtó jeje njedohlada a hakle při zaběrje z wjesnymi stawiznami w zwisku z poswjećenjom noweho domu wohnjoweje wobory so chorhoj po wospjetnym intensiwnym pytanju něhdže w léce 2008 tola namaka. Hny-

dom dósta w domje wjesneje wohnjoweje wobory w chorhojowym kamorje swoje městno a so do džzensnišeho tam chowa. Nětko prócuje so iniciatiwa z wonych třoch wsow, kiž su na chorhoji mjenowane, wo zhotowjenje kopije, zo by tež jich chorhoj pódla tamnych zaso w Bukečanskej cyrkwi widžec była. **Thomas Haenchen, farar**

Wo Serbach w Estiskej

We wobtuku rjada čitanjow wo žiwjenju narodnych mjeńšin w Europje dóstach loni přeprašenje do Domus Dorpatensis (Założba za wědomosć a kulturu) do estiskeho města Dorpat/Tartu, zo bych přednošował wo stawiznach a džzensnišim položonju Serbow we Łužicy. Wotpowědny material sej zdžěla sam zestajich, zdžěla móžach so na pokiwy Serbskeho superintendenta Malinka zložować.

Połdrahodžinski přednošk wotmě so lni 25. oktobra nawječor. Spěchowany bu seminar mjez druhim wot němskeho Goethoweho instituta. Mjez dohromady 20 wopytowarjami běchu někotre wučerki němčiny, studenća kaž tež zajimcy z dalšich starobnych skupin a kubłanskich worštow. Přednošowach w němskej rěči a estiska

studentka tołmačerstwa Heilika Leinus přeložowaše wšitko do swojeje maćeršćiny. Podach zarys wo Serbach jako narodnej mjeńšinje w Němskej kaž tež wo jich stawiznach wot časa zasydlenja we Łužicy přez dobu christianizacije, reformacije, narodneho wozrodženja, potłóčowanja w NS-času a spěchowanja w NDRskim času hač k džzensnišim problemam. K wotpowědny tekstowym pasažam pokazach wobrazy wo Serbach a serbskim sydlen-skim rumje we Łužicy.

Po přednošku stajachu wopytowarjo wšelake prašenja, kaž: Kak je Adolf Hitler Serbow posudžował? Je mjezynarodnje znatych serbskich wosobinow? Na čim su Serbja we wšědnym žiwjenju spóznać? Dwě wobdžělnicy praještej, zo stej powěd-

Farar Norbert Littig z Großröhrsdorfa přednošowaše w estiskim měsće Dorpat/Tartu wo Łužiskich Serbach. Fota: priwatne

ku wo Krabaće w estišćinje čitał a zo so so za čas Sowjetskeho zwjazka někotre krótkte teksty Jurja Brězana we wučbje němčiny wobjednali. **Norbert Littig, farar**

Njezabudźće na abonement!

Prosmy našich čitarjow, zo njebychu za-byli abonement za Pomhaj Bóh zapłaćić. Pomhaj Bóh płaći na léto 8,00 eurow. Abonementski pjenjez hodži so přepoka-zać na konto

Serbskeho ewangelskeho towarstwa
1 000 083 167
při wokrjesnej nalutowarni Budyšin
BLZ 855 500 00.

Poskićamy tež móžnosć wotknihowanja. Za to trjebamy połnomóc za wotkniho-wanje, kotruž byšće dyrbjal/a póstać na:

Serbske ewangelske towarstwo,
Měrcin Wirth,
Priwatny puć/Privateweg 21,
02625 Budyšin/Bautzen

Połnomóc za wotknihowanje (Einzugsermächtigung)

Z tym dam Serbskemu ewangelskemu towarstwu połnomóc,

lětnje _____ eurow

za abonement časopisa Pomhaj Bóh wot mojeho konta wotknihować, doniž njeznapřećiwju.

mjeno a adresa: _____

číslo konta: _____ BLZ: _____

mjeno banki: _____

datum a podpismo: _____

Powěšće

Po Wojerowskich hodownych wikach je hromadže z wjerchowku von Teschen serbske džěčatko chodźilo a ludžom zbožo wuprało.

Foto: U. Herzger

Hodźij. Pod titulom „Zrudoba a nadźija“ zaklinča na smjertnej njedźeli wječor wokalno-sinfoniski koncert w tudyšej cyrkwi. W srjedźišću koncerta stejachu kěrlušy sławnego cyrkwin-skeho hudźbnika Jana Krygarja skladnostnje jeho lětušich 350. posmjertnin. Dale zaklinčachu kompozicije Nagela, Bacha a „Stabat mater“ Pergolesija.

Malešecy. W benediktinskim klóštrje Maria Laach w Porynsko-Pfalcy su pjatk do 1. adwenta, 30. nowembra, tři nowe mjedžane zwony za Malešansku cyrkej leli. Na tutón wosebity podawk bě sej bus z něhdze 30 ludžimi z Malešec a wokoliny dojeło, mjez nimi tež wosadny farar Noack a sobustawy spěchowanskeho towarstwa za nowe zwony. W přichodnych měsacach ma so na Malešanskej cyrkwin-skej wěži twarić nowy podstav z drjewa, zo móhli so zwony lětsa poswjećić.

Budyšin. W literarnej kofejowni Budyskeho ekumeniskeho tachantskeho wobchoda čitaše

Trudla Malinkowa 30. nowembra z němskeho wudaća swojeje knihi wo serbskich wupućowarjach „K brjoham nadźije“. W połnje wobsadźenej kniharni słuhaše 30 zajimcow na stawizny a stawiznički, kotraž běchu Serbja při swojej emigraciji do zamórskich krajow dožiwili. Čitanje so wobrubu z někotrymi kěrlušemi wupućowaneho fararja Jana Kiliana.

Dešno. Na popołdnu přenjeje adwentneje njedźele, 2. decembra, zanjese chór Łužyca w Dešnjanskej cyrkwi serbske adwentne kěrlušy.

Zahor. Składnostnje 190. posmjertnych narodnin Korle Awgusta Kocora wotmě so pónđělu, 3. decembra, wopomnjenske zarjadowanje při jeho pomniku w Zahorju. Swjatočnosť wuhotowachu zhromadnje Domowinska župa Budyšin, Zwjazk serbskich spěwarskich towarstwow, Serbski ludowy ansambl a šulerjo srjedźneje šule w Kulowje, kotraž nosy mjeno Kocora.

Rakecy. Sobotu do 2. adwenta běchu so padušy do Rakečanskeje fary zadobyli. Z njeje pokradnychu tři tyzki za zběranje pjenjz kaž tež laptop a kompjuterowu techniku w hódnoće 700 eurow. Zo bychu so do rumnosće dostali, skóncowachu wokno, při čimž nadžětachu 200 eurow škody.

Minakał. 2. adwentnu njedźelu popołdnu wuhotowachu Budyška wokrjesna hudźbna šula a Radworska zakładna a srjedźna šula adwentny koncert w Minakałskim Božim domje. Mali a wjetši wumělyc prezentowachu měrnu dohodownu hudźbu k sluchanju a sobuspěwanju.

Dary

W nowembru je so darilo za Serbske ewangel-ske towarstwo 150 eurow, za džěło SET z džěćimi a swójbami 80 eurow a za Pomhaj Bóh 200 eurow, 100 eurow, 50 eurow, 22 eurow a 20 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 125 lětami, 8. januara 1888, zemřě w Minakale doholětny wosadny farar **Jozef Prawosław Kordina**. Rodzeny 1819 do swójby katolskeho młynka w českich Chwalkowicach, poda so wón na katolske duchownstwo. Po studiju teologije na měšnikim seminarje w Hradecu Královym bu 1843 na měšnika wuswjećeny a skutkowaše džěsac lět jako kapłan w Jičínje a Novej Pace. 1852 wopuści domiznu a přestupi do ewangel-skeje cyrkwy. Jako přiwisnik słowjanskeho wozroźenja bě tež Łužiskim Serbam přichileny a nawukny pola fararja Jana Łahody w Chołmje serbsku rěč. Wot 1854 skutkowaše jako archidiakon we Wojerecach a wot 1861 jako farar w Minakale. Na zakładze svojich nazhonjenow w českéj domiznje wobchowa sej čas žiwjenja antikatske nastajenje. Tute bě jemu z pohonom, natwarić w swojej wosadnej wsy Łupoji ewangel-sku cyrkej jako protestantsku baštu na mjězach Radworskeje katolskeje wosady. Wot jeje

poswjećenja w lěće 1879 hač do swojeje smjerće wón z Minakała sem Łupjansku cyrkej sobu zastarowaše. Farar Kordina bě člon Mačicy Serbskeje a wuda někotre serbske předowanja a nabožne spisy. Jeho džowki Bohumila (Mila), Hilža a Marka wustupichu mnohe lěta jako solistki na serbskich spěwarskich swjedenjach. Wo dožiwjenjach młodeho Kordiny w Českéj spisa Johannes Andreas Freiherr von Wagner, znaty tež pod pseudonymom Johannes Renatus, 1895 biografiski roman „Johannes Pranka. Eine Geschichte aus der Mitte des neunzehnten Jahrhunderts“.

T.M.

Přeprošujemy

- 01.01. Nowe lěto**
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 06.01. swjedenj Třoch kralow**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za džěćy (sup. Malink)
- 13.01. 1. njedźela po Třoch kralach**
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 19.01. sobota**
09.30 sobustawska zhromadźizna Serbskeho wosadneho zwjazka w Budyšinje
- 20.01. poslednja njedźela po Třoch kralach**
08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)
- 27.01. Septuagesimae**
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (farar Rummel)
- We februaru wusyla so ewangel-ske Nabožne słowo k dnjej w serbskim rozhłosu.
- 03.02. Sexagesimae**
10.00 kemše w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za džěćy (sup. Malink)

Pomhaj Bóh
časopis ewangel-skich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangel-ske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamohwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591/600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)

Čišeć: Lessingowa čišćernja, Kamjenc

Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625

Abonement a dary: Serbske ewangel-ske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67

BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dostawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.

Lětny abonement plaći 8 eurow.